

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Obdo/6/2019
Identifikačné číslo spisu: 8812206491
Dátum vydania rozhodnutia: 25.02.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Anna Marková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:8812206491.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: Mesto Vranov nad Topľou, so sídlom Dr. C. Daxnera 87, Vranov nad Topľou, IČO: 332 933, právne zastúpený: JUDr. Ing. Michal Plenta, advokát, so sídlom Sídlisko Okulka 19/42, Vranov nad Topľou proti žalovanému BYTERM, s. r. o., so sídlom Sídlisko I, č. 1008, Vranov nad Topľou, IČO: 31 668 879, právne zastúpený: Mgr. Matej Milovčík, advokát, so sídlom Strojárska 590, Snina, o zaplatenie 14.034,85 Eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp. zn. 11Cb/58/2012, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 7Cob/22/2018-268 zo dňa 24. apríla 2018, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Prešove z 24. apríla 2018, č. k. 7Cob 22/2018-268 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 14. júna 2017, č. k. 11Cb/58/2012-196, žalobu zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania 100%.

2. Rozhodnutie súd prvej inštancie odôvodnil tým, že žalobca na základe právoplatného a vykonateľného rozsudku Krajského súdu v Prešove v spojení s rozsudkom Okresného súdu vo Vranove nad Topľou z dňa 24. 02. 2010 zaplatil žalovanému sumu 14.034,85 eur. Následne uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4MOBdo/8/2011 z 31.05.2012 bol rozsudok Krajského súdu zrušený a vec mu bola vrátená na nové rozhodnutie. Vzhľadom na uvedené skutočnosti žalobca tvrdí, že poskytol plnenie na základe dôvodu, ktorý neskôr odpadol. Žalovaný predmetné plnenie doteraz žalobcovi nevrátil.

3. V konaní bolo preukázané, že žalobca poskytol plnenie žalovanému na účet jeho právneho zástupcu, ktorý ho v konaní sp. zn. 9Cb/138/2006 zastupoval v zmysle ním zaslanej výzvy a udelenej plnej moci. Pôvodne sa žalovaný bránil tým, že finančné prostriedky neobdržal, boli zaslané jeho právnomu zástupcovi. Neskôr poukázal na to, že konanie sp. zn. 9Cb/138/2006 nie je právoplatne skončené a z toho dôvodu nemohlo dôjsť k bezdôvodnému obohateniu.

4. Súd prvej inštancie poukázal na rozhodnutie Najvyšší súd Slovenskej republiky sp. zn. 5MCdo/17/2009, v ktorom súd konštatuje, že o bezdôvodné obohatenie získané plnením, ktorého právny dôvod odpadol, pôjde tiež v prípade poskytnutia plnenia na základe právoplatného a vykonateľného súdneho rozhodnutia (zmieru, ktorého účinky uznesenia o schválení sú rovnaké ako pri právoplatnom rozsudku), ktoré bolo neskôr, v rámci konania o mimoriadnom opravnom prostriedku (obnovy konania, dovolania, či mimoriadneho dovolania), zrušené. Vo všetkých týchto prípadoch môže dôjsť k novému prejednaniu veci a k vydaniu rozhodnutia, ktoré je buď totožné alebo iné, než rozhodnutie pôvodné, ktoré bolo dôvodom pre plnenie a splnenie si hmotnoprávnej povinnosti. Tento právny dôvod trvá aj v prípade zrušenia rozsudku (zmieru), ktorý ho deklaroval, takže v takomto prípade nemožno hovoriť o bezdôvodnom obohatení až dovtedy, kým súd opätovne nevydá rozhodnutie o uplatnenom nároku.

5. Ďalej poukázal, na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/85/2013, kde dovolací súd vyslovil názor, že skutková podstata bezdôvodného obohatenia získaného plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ktorá otázka podľa odvolacieho súdu rezonovala v preskúmvanej veci, dopadá na tie prípady, kedy v čase poskytnutia plnenia existoval právny dôvod plnenia, ktorý však následne, v dôsledku ďalšej právnej skutočnosti odpadol, stratil svoje právne účinky. Majúc ale na zreteli, že bezdôvodné obohatenie vzniká za splnenia určitých zákonom stanovených podmienok, a teda na jeho vznik stačí, že k obohateniu došlo bez právom uznaného dôvodu, alebo spôsobom, ktorý právny poriadok neuznáva, súdu rozhodujúcemu o žalobe na splnenie povinnosti na jeho vydanie naisto nepostačuje zistenie, že rozhodnutie, na základe ktorého bolo plnené, bolo následne zrušené, resp. došlo podľa procesných predpisov k strate jeho účinnosti.

6. Ďalej uviedol, že ak sa domáha vrátenia plnenia ten, kto plnil povinnosť uloženú mu súdom, závisí dôvodnosť jeho návrhu na splnenie povinnosti vrátiť plnenie od toho, či právny dôvod jeho plnenia spočíval na reálne existujúcom hmotnoprávnom základe. Ak právny dôvod plnenia podľa hmotného práva tu bol, tak potom trvá naďalej, bez ohľadu na to, či právoplatný a vykonateľný rozsudok (ktorý toto právo iba deklaroval) bol či nebol zrušený. Otázku, či tu bola povinnosť plniť podľa hmotného práva a rozsah tejto povinnosti rieši súd v konaní o návrhu na vydanie bezdôvodného obohatenia ako predbežnú, zrušením rozhodnutia, na základe ktorého bolo plnené, by došlo k bezdôvodnému obohateniu toho, komu bolo plnené, len vtedy, ak by právny dôvod plnenia reálne nespočíval v hmotnom práve.

7. Súd prvej inštancie po preskúmaní veci skonštatoval, že v danom prípade ku dňu podania žaloby ešte k vzniku bezdôvodného obohatenia nemohlo dôjsť. Plnenie poskytol žalobca na základe právoplatného a vykonateľného rozsudku Krajského súdu v Prešove v spojení s rozsudkom Okresného súdu vo Vranove nad Topľou, ktorým súd uložil zaplatiť žalovanému, t. j. žalobcovi v tomto konaní, sumu 14.034,85 eur. Následne uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4MOBdo/8/2011 z 31. 05. 2012 bol rozsudok Krajského súdu zrušený a vec bola vrátená na nové rozhodnutie, ktoré má byť vydané t. č. v konaní vedenom pod sp. zn. 9Cb/138/2006. V čase prijatia rozhodnutia v tejto veci uvedené konanie nebolo právoplatne skončené. Preto podľa súdu prvej inštancie nemožno tvrdiť, že právny dôvod plnenia odpadol, pokiaľ nebolo vo veci sp. zn. 9Cb/138/2006 právoplatne rozhodnuté.

8. Na záver súd prvej inštancie uviedol, že po preskúmaní veci nezistil naplnenie zákonných predpokladov a skutkových podstát pre vznik bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného na úkor žalobcu, preto ani nemohlo dôjsť k bezdôvodnému obohateniu. Keďže súd dospel k záveru, že k bezdôvodnému obohateniu zatiaľ nedošlo, na základe uvedeného preto žalobu ako nedôvodnú zamietol. O trovách rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

9. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) o odvolaní žalobcu rozhodol rozsudkom č. k. 7Cob/22/2018-268 z 24. apríla 2018, ktorým napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalobcovi v rozsahu 100%.

10. Odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je nedôvodné, a preto rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné potvrdiť ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 C. s. p. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa vysporiadal so vznesenými odvolacími námietkami a na zdôraznenie správnosti prvoinštančného rozhodnutia k nim uviedol svoje závery.

11. Ďalej uviedol, že v prejednávanej veci bolo nepochybne preukázané, že rozsudkom Okresného súdu Vranov nad Topľou sp. zn. 9Cb/138/2006 z 24. 02. 2010 bol žalobca zaviazaný zaplatiť žalovanému 7.966,54 eur s prísl., pričom tento rozsudok bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 4Cob/26/2010-324 z 14. 09. 2010. Následne však uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4MOBdo/8/2011 z 31. 05. 2012 bol rozsudok odvolacieho súdu zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie, pričom predmetná vec sa v čase rozhodovania odvolacieho súdu nachádza v štádiu prvoinštančného konania.

12. Podľa odvolacieho súdu, súd prvej inštancie správne uzavrel, vychádzajúc pritom z citovanej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (sp. zn. 5MCdo/17/2009 a sp. zn. 3Cdo/124/2002), že nemožno zatiaľ hovoriť o bezdôvodnom obohatení na strane žalovaného, pretože žalobca plnil na základe právneho dôvodu (predchádzajúce súdne rozhodnutia súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu) a samotné zrušenie týchto rozhodnutí v štádiu dovolacieho konania, nezakladá existenciu bezdôvodného obohatenia tak, ako to vyplýva z citovanej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Až právoplatným rozhodnutím v konaní, ktoré nasleduje po zrušení pôvodných rozhodnutí súdov (prvoinštančného a odvolacieho) bude ustálená otázka (v závislosti od výsledku konania, či došlo k vzniku bezdôvodného obohatenia, a to v závislosti od toho, ktorá zo sporových strán bude úspešná v konaní.

13. Rovnako poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (sp. zn. 5MCdo/17/2009 a sp. zn. 3Cdo/124/2002), z ktorej vyplýva, že právny dôvod založený predchádzajúcimi rozhodnutiami súdov v pôvodnom konaní naďalej trvá a odôvodňuje dôvodnosť poskytnutého plnenia, ktoré bolo poskytnuté na základe týchto pôvodných rozhodnutí, a preto nemožno hovoriť o bezdôvodnom obohatení. Na tejto okolnosti nič nemení ani skutočnosť, že žalobca v pôvodnom konaní pohľadávku žalovaného nikdy neuznal. Judikatúra, o ktorú sa oprel súd prvej inštancie v prejednávanej veci je prevažujúcou judikatúrou a podporuje stabilitu právneho vzťahu jeho účastníkov založenú pôvodnými rozhodnutiami (aj keď tieto boli následne v dovolacom konaní zrušené), až kým sa nepreukáže opak právoplatným rozhodnutím súdu v následnom konaní.

14. Skonštatoval, že súd prvej inštancie nepochybil pokiaľ žalobu zamietol, pričom uviedol, že nie je dôvod robiť rozdiely v rámci špecifikácie pohľadávky, ktorá bola v tomto konaní uplatnená titulom bezdôvodného obohatenia, pri posúdení časti tejto pohľadávky spočívajúcej v trovách predchádzajúceho konania. Trovy predchádzajúceho konania sú príslušenstvom pohľadávky a ako také zdieľajú osud pôvodného nároku, a preto nie je dôvodné iné rozhodnutie vo vzťahu k trovám pôvodného konania, než tak urobil súd prvej inštancie.

15. Na záver k námietke ohľadom trov konania v prejednávanej veci uviedol, že súd prvej inštancie sa dôsledne riadil ustanovením § 255 ods. 1 C. s. p. a posúdil mieru úspechu a neúspechu sporových strán v tomto konaní, kde správne priznal úspešnému žalovanému náhradu trov konania proti žalobcovi, ktorý vo veci úspech nemal. Nemožno konštatovať, že by v prejednávanej veci išlo o postup žalovaného, ktorý odôvodňuje aplikáciu § 257 C. s. p. v otázke náhrady trov konania, pretože samotná dĺžka konania takýmto dôvodom nie je. K namietanej absencii postupu podľa § 181 ods. 2 C. s. p. súdom prvej inštancie, odvolací súd skonštatoval, že ide o otázku procesnú, ktorá nemá vplyv na vecnú správnosť rozhodnutia a eventuálne nedodržanie tohto postupu nepredstavuje takú vadu, ktorá by mala charakter nesprávneho procesného postupu znemožňujúceho strane, aby realizovala jej patriace procesné práva v takej miere, že tým došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 C. s. p. a § 255 ods. 1 C. s. p.

16. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) včas dovolanie. Prípustnosť

dovolania odôvodnil podľa ust. § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ C. s. p., t. j. že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, že pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe (421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.) a je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p.).

17. Dovolateľ právne otázky vyšpecifikoval v znení:

- či poskytnutie plnenia na základe právoplatného vykonateľného rozhodnutia všeobecného súdu je možné chápať ako uznanie nároku v zmysle hmotného práva. Kedy nastal okamih vzniku takéhoto obohatenia a či v novom konaní súd pri rozhodovaní o žalobnom nároku zoberie do úvahy už raz uhradenú pohľadávku na základe zrušených súdnych rozhodnutí. - ak sa domáha vrátenia ten, kto plnil povinnosť uloženú súdom, či závisí dôvodnosť jeho požiadavky na tom, či podľa hmotného práva, a teda i bez rozhodnutia plnil povinnosť, ktorú skutočne mal alebo nemal.

- či zrušením rozhodnutia (podľa ktorého bolo plnené), dochádza k bezdôvodnému obohateniu v prípade, že právny dôvod tohto plnenia nespočíval v hmotnom nároku, teda že podľa hmotného práva takáto povinnosť tu neexistovala.

18. Odklon od ustálenej rozhodovacej praxe videl v tom, že rozsudok súdu prvej inštancie nerozlišoval medzi istinou, príslušenstvom a trovami konania. Dovolateľov nárok posúdil ako celok, teda ako bezdôvodné obohatenie, neskúmal že medzi dovolateľom a žalovaným neexistoval nárok podľa hmotného práva. Poukazuje na to že rozsudok odvolacieho súdu otázku riešil v odsekoch 18 a 19 rozhodnutia pričom sa stotožnil a obmedzil len na parafrázovanie odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie.

19. Naproti uvedenému poukazuje na rozhodnutie R 11/1977 sp. zn. 1Cz/53/75), podľa ktorého „Premlčacia doba na uplatnenie nároku na vydanie neoprávneného majetkového prospechu z plnenia, ktorého právny dôvod odpadol, keď právoplatne rozhodnutie správneho orgánu o priznaní tohto plnenia bolo potom zrušené po preskúmaní rozhodnutia mimo odvolacieho konania, začne plynúť až od právoplatnosti tohto rozhodnutia o zrušení pôvodného preskúmaného rozhodnutia a nie už vtedy, keď sa správny orgán dozvedel (napr. z protestu prokurátora), že pôvodné rozhodnutie bolo vydané v rozpore so zákonom, iným právnym predpisom alebo všeobecne záväzným nariadením“. Ku vzniku bezdôvodného obohatenia tak dochádza právoplatnosťou rozhodnutia o zrušení pôvodného preskúmaného rozhodnutia nie skôr, ani neskôr...

20. Dovolateľ poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Obdo/14/2016 z 20. 04. 2016, ktorým sa podľa dovolateľa fakticky potvrdilo rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43Cob/128/2015 z 28. 10. 2015. V odôvodnení dovolania ďalej poukazuje na judikatúru Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 28Cdo/1803/2005, sp. zn. 33Odo/871/2005, sp. zn. 28Cdo/669/2010 a sp. zn. 25Cdo/1514/2009. K použitiu judikatúry súdov iných štátov uvádza Nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 48/2012-25 zo dňa 28.3.2012.

21. Podľa dovolateľa z rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, z ktorých vychádzal odvolací súd (sp. zn. 5MCdo/17/2009 a sp. zn. 7Cdo/85/2013), tieto vychádzali z úplne odlišného skutkového základu a skutkových okolností. Má za to, že nie je možné bez všetkého ich aplikovať na rozhodnutie vo veci samej z dôvodov, že v rozhodnutí sp. zn. 5MCdo/17/2009 v prvoinštančnom konaní bol schválený súdny zmier na základe predošlej dohody medzi účastníkmi konania. Teda žalovaný nárok mal oporu v konkrétnej hmotnoprávnej povinnosti žalovaného aj po zrušení súdneho rozhodnutia. V rozhodnutí sp. zn. 7Cdo/85/2013 bol rozsudok odvolacieho súdu zrušený, nakoľko nebola správne vyriešená predbežná otázka s kľúčovým významom pre posúdenie opodstatnenosti návrhu na začatie konania. Krajský súd pri svojom rozhodovaní ako predbežnú otázku neposúdil, či žalobcovia mali podľa hmotného práva, teda bez ohľadu na právoplatný a vykonateľný platobný rozkaz (ktorý bol následne zrušený), povinnosť odporcovi plniť. Dovolací súd mal za to, že otázka či tu bola podľa hmotného práva povinnosť navrhovateľa plniť právnomu predchodcovi odporcu a v akom rozsahu, nebola v inom konaní riešená

spôsobom, ktorá by bránila jej riešeniu ako otázky predbežnej v preskúmanom konaní o návrhu vydania bezdôvodného obohatenia.

22. Dovolateľ poukazuje ešte na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/12/2002, podľa ktorého premlčanie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia vzniknutého tým, že pôvodný rozsudok, na základe ktorého sa pri ochrane osobnosti plnila náhrada peňažného zadosťučinenia, bol po zrušujúcom rozhodnutí dovolacieho súdu nahradený novým, návrh zamietajúcim rozsudkom, začína plynúť už jeho vyhlásením. Doručenie zrušujúceho rozhodnutia dovolacieho súdu teda nie je tým okamihom, ktorým dochádza k získaniu bezdôvodného obohatenia, a preto nemožno od neho počítat' plynutie premlčacej doby.

23. Namietla, že sudy nižších inštancií neprípustným spôsobom pracovali s judikatúrou, keď sebe vhodnú citovali a dôležitú pre dovolateľa-priaznivú, nespomenuli. Podľa dovolateľa sa odvolací súd s otázkou, že tu neexistuje nárok podľa hmotného práva v podstatne nezoberal a len prevzal odôvodnenie súdu prvej inštancie, ktorý sa tiež touto otázkou nezoberal. Tvrdí, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu je stručnejšieho rázu, súd sa obmedzil na parafrázovanie záverov okresného súdu, ale sám neučinil závery vo veci žalobcu. Žalobcovi sa nedostalo odpovede na ťažiskové otázky rámčujúce jeho odvolanie.

24. Dovolateľ má za to, že medzi žalobcom a žalovaným neexistuje záväzkový vzťah a to ani z pohľadu zmluvného dojednaní ani z pohľadu záväzkového vzťahu, ktorý by vyplýval priamo zo zákona. Poukazuje na to, že ak by si žalovaný ponechal bezdôvodné obohatenie, potom by sudy v konaní 9Cb/138/2006 mohli pri rozhodovaní vychádzať z aktuálneho stavu, a to že nárok žalovaného uplatnený v žalobe bol uspokojený. Dovolateľ sa prikláňa k teórii bezdôvodného obohatenia, podľa ktorej bezdôvodné obohatenie v prípade zrušenia rozhodnutia všeobecného súdu vzniká už právoplatnosťou zrušujúceho rozhodnutia a od tohto momentu je subjekt, ktorý poskytol plnenie na základe zrušeného rozhodnutia všeobecného súdu, oprávnený takéto plnenie ako bezdôvodné obohatenie vymáhať späť.

25. K trovám konania z pohľadu bezdôvodného obohatenia formuloval dovolateľ otázku v znení, „či trovy konania sú bezdôvodným obohatením, okamih vzniku takéhoto obohatenia, či svojou povahou sú trovy konania považované za príslušenstvo pôvodného nároku (istiny a či v novom konaní súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania zoberie do úvahy už raz zaplatené trovy konaní.“

26. Odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vidí v skutočnosti, že rozsudok súdu prvej inštancie uvedenú otázku v odôvodnení rozhodnutia vôbec neriešil. Nerozlišoval medzi istinou, príslušenstvom a trovami konania a žalobcov nárok posúdil ako celok, teda ako bezdôvodné obohatenie. Ďalej uviedol, že odvolací súd otázku riešil v ods. 20 svojho rozhodnutia kde skonštatoval správnosť prvoinštančného rozhodnutia.

27. Dovolateľ k uvedenému poukázal na rozhodnutie R 14/1991 (sp. zn. 2Cz 71/87), podľa ktorého zaplatená náhrada trov konania podľa právoplatného súdneho rozhodnutia, ktoré bolo neskôr zrušené, nie je súčasťou trov súdneho konania pokračujúceho po tomto zrušení rozhodnutia, preto vrátenie zaplatenej náhrady trov možno uplatniť žalobou o vydanie neoprávneného majetkového prospechu. Tiež poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/12/2006, podľa ktorého „nárok na náhradu trov konania má základ v procesnom práve, a preto pohľadávka na náhradu trov konania vzniká až na základe právoplatného rozhodnutia súdu, a to aj preto, že rozhodnutie súdu má v tomto smere konštitutívnu povahu...“

28. Opätovne poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Obdo/14/2016 zo dňa 20. 04. 2016, ktorým bolo odmietnuté dovolanie voči rozhodnutiu Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43Cob/128/2015v častiach týkajúcich sa trov konania, ďalej poukázal na rozsudok Krajského súdu v Žiline 7Co/412/2014 zo dňa 17. 09. 2014.

29. Má za to, že rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 7Cob/22/2018-268, v prípade posúdenia

trov ako bezdôvodného obohatenia sa odklonil najmä od rozhodnutia R 14/1991 bez toho, aby sa presvedčivo argumentačne vysporiadal s tým, prečo sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe. Dovolateľ sa v rámci uvedeného prikláňa k zdôvodneniu rozhodnutí Krajského súdu v Žiline 7Co/412/2014 a Krajského súdu v Banskej Bystrici 43Cob/128/2015.

30. Na záver uviedol, že sudy nižších inštancií neposkytli dovolateľovi presvedčivo vyargumentovanú odpoveď na otázku, prečo sa priklonil výlučne k jednému okruhu rozhodnutí dovolacích súdov (sp. zn. 3Cdo/124/2002, sp. zn. 5MCdo/17/2009 a sp. zn. 7Cdo/85/2013. Má za to, že v konečnom dôsledku uvedené rozhodnutia sa zdajú byť prekonané a zmenené. Navrhuje, aby dovolací súd rozhodol tak, že zruší rozhodnutia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 7Cob/22/2018-268 zo dňa 24. 04. 2018 a Okresného súdu Vranov nad Topľou sp. zn. 11Cb/58/2012-196 zo dňa 14. 06. 2017 a vec vrati súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Zároveň žiada priznať žalobcovi právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanému.

31. K dovolaniu žalobcu sa žalovaný písomne nevyjadril.

32. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „NS SR“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie podala včas strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 C. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C. s. p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je potrebné zrušiť.

33. Podľa ustanovenia § 419 C. s. p. proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

34. Podľa § 421 ods. 1 C. s. p. dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky

a/ pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená alebo

c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Podľa odseku 2 dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/.

35. Dovolateľ odôvodnil prípustnosť dovolania podľa § 421 ods.1 písm. a/, c/ C. s. p. tým, že sudy oboch inštancií sa odklonili od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu pri riešení otázok:

- či poskytnutie plnenia na základe právoplatného vykonateľného rozhodnutia všeobecného súdu je možné chápať ako uznanie nároku v zmysle hmotného práva. Kedy nastal okamih vzniku takéhoto obohatenia a či v novom konaní súd pri rozhodovaní o žalobnom nároku zoberie do úvahy už raz uhradenú pohľadávku na základe zrušených súdnych rozhodnutí, - že ak sa domáha vrátenia ten, kto plnil povinnosť uloženú súdom, či závisí dôvodnosť jeho požiadavky na tom, či podľa hmotného práva, a teda i bez rozhodnutia plnil povinnosť, ktorú skutočne mal alebo nemal,

- či zrušením rozhodnutia (podľa ktorého bolo plnené), dochádza k bezdôvodnému obohateniu v prípade, že právny dôvod tohto plnenia nespočíval v hmotnom nároku, teda že podľa hmotného práva takáto povinnosť tu neexistovala.

36. V súvislosti s uplatnenými dôvodmi prípustnosti dovolania podľa ust. § 421 C. s. p. dovolací súd uvádza, že pre úspešnosť dovolania pre riešenie právnej otázky podľa ust. § 421 ods. 1 písm. a/, b/ alebo c/ C. s. p., musí dovolateľ vymedziť dovolací dôvod spôsobom upraveným v ust. § 432 ods. 1 a 2 C. s. p., teda tak, že uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

37. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/, b/ alebo c/ C. s. p., musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade

nie o skutkovú otázku). Právnym posúdením vecí je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením vecí je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery (viď uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo 222/2009 z 26. februára 2010).

38. Z uvedeného vyplýva rozsah i obsah dôvodov, ktoré musí dovolateľ uplatniť. Nesprávne právne posúdenie pritom môže byť dovolacím dôvodom len vtedy, ak bolo rozhodujúce pre výrok napadnutého rozhodnutia. Dovolateľ za otázku, ktorou sa odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu označil ako prvú otázku „či poskytnutie plnenia na základe právoplatného vykonateľného rozhodnutia všeobecného súdu je možné chápať ako uznanie nároku v zmysle hmotného práva. Kedy nastal okamih vzniku takéhoto obohatenia a či v novom konaní súd pri rozhodovaní o žalobnom nároku zoberie do úvahy už raz uhradenú pohľadávku na základe zrušených súdnych rozhodnutí.“

39. Dovolateľ uvedenou otázkou mal vymedziť právne posúdenie, ktoré mal uskutočniť odvolací súd a ktoré on považuje za nesprávne. Dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalobcu podľa ust. § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. v tejto právnej otázke prípustné nie je. Ako už dovolací súd vyššie uviedol, právna otázka položená dovolateľom v dovolaní musí byť zásadná pre rozhodnutie vo veci, čo znamená, že od jej vyriešenia záviselo rozhodnutie súdu v spore. Dovolateľom položená právna otázka uvedené kritérium nespĺňa a jej formulácia opomína základné závery rozhodujúce pre právne úvahy odvolacieho i prvoinštančného súdu. Pre záver o tom, že ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej a pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor sporovej strany, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale významný je výlučne záver najvyššieho súdu rozhodujúceho o dovolaní. Vzhľadom na uvedené o tejto právnej otázke dovolanie podľa § 421 C. s. p. nie je prípustné.

40. Pokiaľ ide o ďalšie otázky a to: - „ak sa domáha vrátenia ten, kto plnil povinnosť uloženú súdom, či závisí dôvodnosť jeho požiadavky na tom, či podľa hmotného práva, a teda i bez rozhodnutia plnil povinnosť, ktorú skutočne mal alebo nemal a - či zrušením rozhodnutia (podľa ktorého bolo plnené), dochádza k bezdôvodnému obohateniu v prípade, že právny dôvod tohto plnenia nespočíval v hmotnom nároku, teda že podľa hmotného práva takáto povinnosť tu neexistovala.“ Tieto otázky svojím obsahom riešia rovnaký právny problém v prípade nároku na vrátenie bezdôvodného obohatenia, keď sa plnilo na základe zrušeného rozhodnutia súdu. Súd oboch inštancií dospeli k zhodnému právnomu záveru, že o bezdôvodné obohatenie získané plnením, ktorého právny dôvod odpadol, pôjde aj v prípade plnenia na základe právoplatného a vykonateľného súdneho rozhodnutia, ktoré bolo neskôr v rámci mimoriadneho opravného prostriedku /mimoriadneho dovolania/ zrušené. V takomto prípade dôjde k novému prejednaniu veci a k vydaniu rozhodnutia, ktoré môže byť totožné alebo opačné ako pôvodné rozhodnutie, ktoré bolo dôvodom na plnenie. Nakoľko súdy konštatovali, že konanie o novom prejednaní veci nie je právoplatne skončené, žalobu zamietli poukazom na rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 5MCdo 17/2009 a sp. zn. 3Cdo 124/2002.

41. Súd prvej inštancie ako aj odvolací súd sa však vo svojich rozhodnutiach vôbec nezaoberali so zrušujúcim uznesením dovolacieho súdu z 31. mája 2012, sp. zn. 4MOBdo 8/2011, ktorým bol zrušený rozsudok Krajského súdu v Prešove zo 14. septembra 2010, č. k. 4Cob/26/2010-324. Uvedeným rozhodnutím dovolací súd vec vrátil odvolaciemu súdu na nové prejednanie s konštatovaním, že vec bola nesprávne právne posúdená, lebo odvolací súd na uplatnený nárok aplikoval ustanovenia Obchodného zákonníka upravujúce náhradu škody bez toho, aby skúmal záväznosť dohody strán o zmluvnej pokute. Z obsahu uvedeného rozhodnutia vyplýva, že právny základ nároku v konaní, v tom čase prebiehajúcim na Okresnom súde vo Vranove nad Topľou pod sp. zn. 9Cb 138/2006, bol sporný.

42. Vzhľadom na uvedené, v čase, kedy rozhodoval súd prvej inštancie a aj odvolací súd, nebolo preukázané, žeby žalobcovi vznikla, resp. nevznikla povinnosť na základe hmotného práva. Navyše v

spise sa nachádza argumentácia strany sporu aj k uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/85/2013 a na túto argumentáciu súdy vôbec nereagovali. Dovolací súd v uvedenom rozhodnutí riešil skutkovú podstatu bezdôvodného obohatenia získaného plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol tak, že ak právny dôvod plnenia podľa hmotného práva tu bol, tak potom trvá naďalej, bez ohľadu na to, či právoplatný a vykonateľný rozsudok /ktorý toto právo iba deklaroval/ bol, či nebol zrušený. Otázku, či tu bola povinnosť plniť podľa hmotného práva a rozsah tejto povinnosti rieši súd v konaní o návrhu na vydanie bezdôvodného obohatenia ako predbežnú. Zrušením rozhodnutia, na základe ktorého bolo plnené, by došlo k bezdôvodnému obohateniu toho, komu bolo plnené, len vtedy, ak by právny dôvod plnenia reálne nespočíval v hmotnom práve. Dovolací súd v uznesení sp. zn. 7Cdo/85/2013 súčasne poukázal aj na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. 11. 2011, sp. zn. 5MCdo/17/2009, ktoré citovali aj súdy v tomto konaní.

43. Z obsahu spisu vyplýva, že nielenže súd prvej inštancie otázku plnenia podľa hmotného práva a rozsah povinností neriešil ako otázku predbežnú, ale ani odvolací súd nezisťoval, či právny dôvod plnenia reálne spočíva v hmotnom práve, pretože v čase rozhodnutia odvolacieho súdu, t. j. 24. apríla 2018 bolo už vo veci vedenej na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp. zn. 9Cb/138/2006 právoplatne rozhodnuté tak, že žaloba voči Mestu Vranov nad Topľou bola zamietnutá ako nedôvodná. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 6. februára 2018 /viac ako dva mesiace pred rozhodnutím odvolacieho súdu/. Vzhľadom na vyššie uvedené treba prisvedčiť dovolacej námietke žalobcu, že súd sa pri riešení tejto právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

44. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje aj na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 9. februára 2017, sp. zn. II. ÚS 18/2016 podľa ktorého: „Samotné právoplatné rozhodnutie nepredstavuje právny dôvod plnenia /v zmysle § 451 ods. 2 Obč. zák./ ale len formu autoritatívnej súdnej ochrany dôsledkov existencie tohto právneho dôvodu. Per eliminationem možno dospieť k záveru, že právoplatný rozsudok súdu bude právnym dôvodom plnenia (v zmysle § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka) len vtedy, ak sa právoplatnosťou rozsudku konštituuju (zakladajú, menia alebo rušia) práva a povinnosti subjektov právnych vzťahov. Ak bude takýto rozsudok na základe mimoriadneho opravného prostriedku zrušený, potom pôjde o právny dôvod plnenia, ktorý dodatočne odpadol (v zmysle § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka).“.

45. Záverom k dovolateľom formulovanej otázke týkajúcej sa trov konania „či trovy konania sú bezdôvodným obohatením, okamih vzniku takéhoto obohatenia, či svojou povahou sú trovy konania považované za príslušenstvo pôvodného nároku (istiny a či v novom konaní súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania zoberie do úvahy už raz zaplatené trovy konaní.“ dovolací súd konštatuje, že zaplatená náhrada trov konania podľa právoplatného súdneho rozhodnutia, ktoré bolo neskoršie zrušené, nie je už súčasťou trov súdneho konania pokračujúceho po tomto rušení rozhodnutia. Vrátenie zaplatenej náhrady možno uplatniť žalobou o vydanie bezdôvodného obohatenia - R 14/1991.

46. Zaplatená náhrada trov konania podľa právoplatného súdneho rozhodnutia, ktoré bolo neskoršie zrušené, nie je už súčasťou trov súdneho konania pokračujúceho po tomto zrušení rozhodnutia. Z toho vyplýva, že zrušením skoršieho rozhodnutia a vrátením veci súdu nižšej inštancie na ďalšie konanie došlo k obnoveniu všetkých účinkov pôvodne začatého konania. Ak došlo k zaplateniu trov konania na základe zrušených rozhodnutí, ide o plnenie z právneho dôvodu, ktorý neskôr odpadol a je možné požadovať ich vrátenie ako bezdôvodné obohatenie.

47. Nárok na náhradu trov konania má základ v procesnom práve a vzniká najskôr na základe právoplatného rozhodnutia súdu, ktoré má konštitutívnu povahu (napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/12/2006) Rozhodnutie o trovách konania (nároku na náhradu trov konania) je procesný nárok spravidla závislý na rozhodnutí vo veci samej. Platí, že ak nenadobudne rozhodenie vo veci samej právoplatnosť, nemožno hovoriť ani o vzniku práva na náhradu trov konania, a teda pokiaľ bolo aj rozhodnutie o priznaní náhrady trov konania zrušené, právny dôvod plnenia, ktorý pôvodne existoval, dodatočne odpadol a ten, kto trovy konania zaplatil, má právo na vydanie bezdôvodného obohatenia.

48. Na záver dovolací súd uvádza, že povinnosť rešpektovať ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít, resp. povinnosť dôkladne a presvedčivo odôvodniť prípadný odklon od nej pritom zaťažuje všetky všeobecné súdy Slovenskej republiky, krajský súd nevynímajúc. Krajský súd však v predmetnom spore ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít nerešpektoval a zároveň odignoroval aj povinnosť svoj odklon od tejto rozhodovacej praxe dôkladným a predovšetkým presvedčivým spôsobom odôvodniť.

49. Vzhľadom na prípustnosť a dôvodnosť podaného dovolania dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.).

50. V ďalšom konaní sú súdy nižšej inštancie (súd prvej inštancie a aj odvolací súd) viazané právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 C. s. p.).

51. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

52. Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.